

Pesticidengebruik op grassportvelden

Juridische aspecten

Rechten en plichten van gemeenten, marktpartijen en verenigingen bij toepassen van gewasbeschermingsmiddelen op grassportvelden

**Samen —
— naar
duurzaam**
→

Inleiding

Welke middelen mag je nog toepassen voor het beheersen van onkruiden, ziekten of plagen op sportvelden? Door veranderingen in de regelgeving en juridische procedures is het antwoord op deze vraag enkele keren gewijzigd. Wettelijk is het gebruik verboden, maar er gelden enkele uitzonderingen. Deze worden periodiek geëvalueerd en kunnen in de toekomst af en toe worden bijgesteld. Het is belangrijk om de actuele regels te kennen. Deze factsheet beschrijft in het kort welke regels op dit moment gelden en verwijst naar officiële bronnen voor het raadplegen van de actuele stand van zaken.

Wat mag wel, wat mag niet?

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op sportvelden is, behoudens enkele specifieke uitzonderingen verboden (zie p. 10). Het ongeoorloofd gebruik is een economisch delict, dat met forse boetes bestraft kan worden.

Het is dus van belang de regels goed te kennen en na te leven. Voor sportvelden zijn vooral de volgende regels en definities van belang:

- Elke toepassing van gewasbeschermingsmiddelen op buitensportaccommodaties, inclusief parkeerplaatsen, geldt als professioneel gebruik.
- Zowel medewerkers als vrijwilligers van bedrijven, sportdiensten en verenigingen zijn in juridische zin 'professionele gebruikers'.
- Een professionele gebruiker moet in bezit zijn van een geldig vakbekwaamheidsbewijs (spuitlicentie).
- Professionele gebruikers mogen alleen middelen gebruiken die voor professioneel gebruik zijn toegelaten. Middelen voor niet-professioneel gebruik (bijvoorbeeld uit het tuincentrum of de bouwmarkt) mogen op buitensportaccommodaties dus niet worden gebruikt. Ook niet door vrijwilligers, al dan niet met een vakbekwaamheidsbewijs.
- De wettelijke verantwoordelijkheid voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ligt bij de 'gebruiker': iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die een middel toedient, doet toepassen of doet toedienen.

Bijvoorbeeld: een gemeente is eigenaar van de velden, de verenigingen zijn geheel verantwoordelijk voor het beheer. De verantwoordelijkheid voor de inzet van gewasbeschermingsmiddelen ligt hier dus volledig bij de verenigingen, niet bij de eigenaar van de grond. Duidelijke afspraken tussen gemeente en verenigingen zijn hier erg belangrijk.

- Het op voorraad hebben en toepassen van professionele gewasbeschermingsmiddelen is dus alleen toegestaan aan houders van een geldig vakbekwaamheidsbewijs (spuitlicentie). Het soort licentie is afhankelijk van de rol:
 - **Licentie Uitvoeren gewasbescherming:**
voor uitvoering van gewasbescherming in opdracht van een ander. Een derde persoon in bezit van Licentie Bedrijfsvoeren Gewasbescherming moet aanwezig of beschikbaar zijn.
 - **Licentie Bedrijfsvoeren gewasbescherming:**
voor bedrijfseigenaren die zelf professioneel gebruikmaken van chemische gewasbeschermingsmiddelen of gewasbescherming laten uitvoeren door personeel met geldige licentie of veiligheidsinstructie.
 - **Veiligheidsinstructie:**
voor uitvoeren van enkele laag risicohandelingen op basis van een goedgekeurde veiligheidsinstructie (RGB art. 6.3.a.), verzorgd door een houder van een geldig vakbekwaamheidsbewijs binnen de eigen organisatie.

Verplichting IPM en Gewasbeschermingsmonitor

Wie gebruik wil maken van de uitzonderingen op het verbod op gewasbeschermingsmiddelen, moet kunnen aantonen dat Geïntegreerde Gewasbescherming (IPM – Integrated Pest Management) is toegepast.

Dit houdt in dat redelijkerwijs alle mogelijkheden van preventie, mechanische, biologische en andere niet chemische methoden voor het beheersen van onkruiden, ziekten en plagen zijn benut en dat het resultaat daarvan onvoldoende was. Wanneer een zogenaamde schadedrempel wordt overschreden, mogen als laatste redmiddel chemische gewasbeschermingsmiddelen worden ingezet. De methode van toepassing van geïntegreerde gewasbescherming wordt uiteengezet in het rapport 'Handleiding Geïntegreerd Sportgrasbeheer: stappenplan voor IPM en structurele speelkwaliteit' (2023).

Bij gebruik van gewasbeschermingsmiddelen dient de impact op mens, dier en milieu zoveel mogelijk beperkt te worden. Dus:

- middelen met zo specifiek mogelijke werking;
- prioriteit voor laagrisico middelen;
- pleksgewijze toepassing;
- lagere maar - i.v.m. resistentie - voldoende effectieve doseringen en toepassingsfrequentie.

Elke gebruiker van gewasbeschermingsmiddelen is verplicht om een gewasbeschermingsmonitor bij te houden. Dit is in feite een logboek waarin wordt vermeld:

- waar, wanneer, welke onderhoudsmaatregelen zijn uitgevoerd voor preventie;
- hoe de monitoring van onkruiden, ziekten en plagen is uitgevoerd;
- waar, wanneer welk mechanische en biologische bestrijdingsmethoden zijn toegepast;
- wanneer schadedrempels zijn overschreden;
- keuze van gewasbeschermingsmiddelen + motivatie;
- welke maatregelen zijn genomen voor beperken van emissies en resistentie-ontwikkeling;
- op welke wijze wordt gewerkt aan vermindering van het gebruik van chemische middelen;
- evaluatie van de toegepaste preventie en beheersingsmaatregelen.

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen brengt dus nogal wat administratie met zich mee. De ['Handleiding Geïntegreerd Sportgrasbeheer'](#) bevat de hulpmiddelen om aan de voorschriften te voldoen.

Toegelaten middelen

Voor elke toepassing mogen alleen gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt die voor een specifieke toepassing zijn toegelaten.

Dit geldt zowel voor gangbare chemische middelen als voor laagrisico-middelen en 24 zogenaamde basisstoffen. Ook middelen voor biologische landbouw en microbiologische middelen (bacteriën, virussen, schimmels) mogen alleen worden gebruikt indien toegelaten. Bestrijding met macro-organismen zoals (aaltjes, sluipwespen, vogels enz.) is toegestaan, tenzij dit in strijd is met de Natuurbeschermingswet en de Regeling natuurbescherming.

In Nederland bepaalt het *College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb)* of gewasbeschermingsmiddelen en biociden veilig zijn voor mens, dier en milieu voordat ze mogen worden verkocht. De website van het Ctgb bevat een uitgebreide toelatingendatabank waarin precies is terug te vinden welke middelen zijn toegelaten, welke werkzame stoffen een middel bevat, voor welke toepassing een middel is toegelaten en wanneer de toelating vervalst. Ook de gebruiks- en veiligheidsvoorschriften zijn in de databank opgenomen. Het is niet toegestaan om middelen te gebruiken voor een andere toepassing dan waarvoor ze zijn toegelaten. Zo mogen middelen voor niet-professioneel gebruik niet door professionele gebruikers worden toegepast. Oftewel: middelen voor de graanteelt die ook werkzaam zijn op grassen, mogen niet op grassportvelden worden toegepast als ze hiervoor niet zijn specifiek zijn toegelaten. Deze informatie is te vinden op het etiket, op informatiebladen en in de toelatingendatabank van het Ctgb.

Laagrisico-gewasbeschermingsmiddelen genieten voorkeur boven andere middelen, vanwege het lagere risico voor mens, dier en milieu. Voor deze middelen gelden wel dezelfde toelatingsprocedure en vakbekwaamheidseisen voor professionele gebruikers.

Een aparte categorie vormen de zogenaamde **basisstoffen**. Dit zijn laagrisico stoffen die voor een ander doel op de markt zijn gebracht, maar ook werken als gewasbeschermingsmiddel en als zodanig voor bepaalde toepassingen zijn toegelaten. Zo is bier toegelaten voor het bestrijden van slakken en mag natuurazijn worden gebruikt tegen onkruiden op paden en in borders. Keukenzout is ook een basisstof, maar niet toegelaten voor toepassingen op sportaccommodaties. Omdat de risico's al voor het oorspronkelijke gebruik zijn bepaald en laag zijn, is geen aparte toelatingsprocedure vereist. Basisstoffen mogen echter niet als gewasbeschermingsmiddel worden verkocht. In dat geval is alsnog specifieke toelating vereist. Voor het gebruik van basisstoffen volstaat een veiligheidsinstructie, er gelden wel regels. Zo gelden voor het bestrijden van onkruiden met natuurazijn (voedingskwaliteit met max. 10% azijnzuur) regels voor het verdunnen en de frequentie van gebruik.

Wetgeving en uitzonderingen

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt gereguleerd door *Europese richtlijnen*. Voor Nederland zijn deze richtlijnen uitgewerkt in de *Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb)* en verder gedetailleerd in het *Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Bgb)*. De praktische uitwerking van de Wgb en het Bgb is te vinden in de *Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Rgb)*.

In het Bgb (art. 27b) is vastgelegd: *Professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw is niet toegestaan met uitzondering van enkele specifieke situaties*. Bijvoorbeeld recreatie- en sportterreinen, wanneer deze redelijkerwijs niet op een andere wijze kunnen worden onderhouden. De Rgb bepaalt vervolgens wanneer en onder welke voorwaarden de uitzonderingen gelden.

De Green Deal Sportvelden zorgde voor een tijdelijke uitzondering voor sportvelden en golfbanen. Sinds 1 april 2020 geldt het verbod echter ook op sportvelden en golfbanen. In de Regeling gewasbescherming en biociden zijn echter enkele specifieke uitzonderingen benoemd.

Uitzonderingen sportvelden en stadions (geen golfterreinen)

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wedstrijd- en trainingsvelden in stadions van BVO's	Wedstrijd-, trainings- en bijvelden buiten stadions
<i>Plantago major</i>	Grote weegbree	nee	maximaal 10% per jaar ¹ met inachtneming schadedrempel ²
<i>Veronica filiformis</i>	Draadereprijs		
<i>Veronica arvensis</i>	Veldereprijs		
<i>Taraxacum officinalis</i>	Paardenbloem		
<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje		
<i>Trifolium repens</i>	Witte klaver		
<i>Polygonum aviculare</i>	Varkensgras		
Growth regulator	Grasgroeiremmer	nee	nee
<i>Melolontha melolontha</i>	Meikever	nee	ja
<i>Amphimallon solstitialis</i>	Junikever		
<i>Claviceps spp.</i> (vml. <i>Sclerotinia homoeocarpa</i>)	Dollarspot	ja	ja
<i>Microdochium nivale</i> , <i>Fusarium nivale</i>	Sneeuwschimmel		
<i>Pythium spp.</i>	Kiemplantenziekte		

¹ Indien in een tabel een percentage is genoteerd, zoals 10%, is de toepassing wel toegestaan, maar mag die toepassing gedurende het jaar op ten hoogste 10% van het areaal plaatsvinden.

² Het in acht nemen van een schadedrempel, voorafgaande aan het toepassen van een gewasbeschermingsmiddel, is onderdeel van de verplichte toepassing van geïntegreerde gewasbescherming.

- In stadions mogen ziekten worden bestreden tot 100% van de bespeelbare oppervlakte met daarvoor toegelaten middelen. Bestrijden van onkruiden en engelingen is in stadions niet toegelaten, ook niet met voor sportvelden toegelaten middelen.
- Buiten stadions mogen genoemde onkruiden tot maximaal 10% van het bespeelbare oppervlak met toegelaten chemische middelen worden bestreden. 10% kan zowel 1 op 10 velden zijn als 10% van de oppervlakte van alle velden (bijvoorbeeld buitenstroken).
- Engelingen van mei- en junikever mogen indien nodig tot 100% van het bespeelbare oppervlak worden bestreden met toegelaten middelen. Gebruik van aaltjes (macro-organismen) tegen engelingen en emelten is toegelaten, bestrijding met micro-organismen (bacteriën, schimmels) niet.
- Ziekten mogen buiten stadions niet meer met middelen worden bestreden.
- Een commissie van deskundigen beoordeelt periodiek of uitzonderingen nog noodzakelijk zijn.

Uitzonderingen golfterreinen

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	green ¹	fringe, collar	foregreen, apron	tees	fairways	maintained-rough	golfrough
<i>Plantago spp.</i>	Weegbree	nee						nee
<i>Veronica filiformis</i>	Draadereprijs							
<i>Veronica arvensis</i>	Veldereprijs							
<i>Taraxacum officinalis</i>	Paardenbloem							
<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje							
<i>Trifolium repens</i>	Witte klaver							
<i>Polygonum aviculare</i>	Varkensgras							
<i>Hypochaeris radicata</i>	Biggenkruid							
<i>Ranunculus repens</i>	Kruipende boterbloem							
<i>Achillea millefolium</i>	Duizendblad							
<i>Cerastium fontanum</i>	Hoornbloem							
<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel							pleks gewijs
<i>Jacobaea vulgaris, subsp. vulgaris</i>	Jacobskruiskruid							
<i>Rumex obtusifolius</i>	Ridderzuring							
<i>Sagina procumbens</i>	Liggende vetmuur	10%	nee					
Growth regulator	Grasgroeiremmer	nee						
<i>Melolontha melolontha</i>	Meikever	ja						nee
<i>Amphimallon solstitialis</i>	Junikever							
<i>Tipula spp</i>	Emelten	ja	nee					
<i>Clariireedia spp. (vml. Sclerotinia homoeocarpa)</i>	Dollarspot	2x/jaar met inachtneming schadedrempel	nee					
<i>Microdochium nivale, Fusarium nivale</i>	Sneeuwschimmel	1x/jaar met inachtneming schadedrempel	nee					

Meer informatie

Gedetailleerde, actuele informatie over de wet- en regelgeving, handhaving, toelating van middelen en licenties en uitgebreide toelichtingen is o.a. te vinden via de links:

- [Sportinfrastructuur.nl](https://www.sportinfrastructuur.nl), website met actuele en verdiepende informatie over o.a. pesticidenvrij beheer van grassportvelden. Bekijk het Kennisbank-dossier Sportgras en download gratis relevante factsheets, de e-learning pesticidenvrij sportgrasbeheer, de Handreiking Pesticidenvrij Sportgrasbeheer en de Handleiding Geïntegreerd Sportgrasbeheer, met daarbij behorende hulpmiddelen voor opzetten of verbeteren van IPM, monitoring en gewasbeschermingsmonitor. Voor vragen en suggesties, stuur een mail naar info@sportinfrastructuur.nl.
- [Overheid wettenbank](https://www.overheid.nl), website met alle wetten, besluiten, regelingen en toelichtingen.
- [NVWA](https://www.nvwa.nl), voornaamste handhavende instantie, portal naar relevante wet- en regelgeving.
- [CTGB](https://www.ctgb.nl), website met toelatingendatabank, gebruiksvorschriften en veel achtergrond informatie.
- [Bureau Erkenningen](https://www.bureau-erkenningen.nl), licentie verlenende instantie, informatie over diverse licenties en veiligheidsinstructies.
- [Onkruidvergaat.nl](https://www.onkruidvergaat.nl), website van overheid en brancheorganisaties met actuele informatie, achtergrond en toolboxkaarten voor particulieren en professionals over regelgeving en alternatieven voor pesticiden.

**Samen —
— naar
duurzaam**
→